

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJOS
ORLAIVIŲ AVARIJŲ BEI INCIDENTŲ TYRIMŲ VADOVAS
MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS
OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA
CHIEF INVESTIGATOR OF AIRCRAFT ACCIDENT AND INCIDENT**

**ORLAIVIO AVARIJOS TYRIMO
GALUTINĖ ATASKAITA
Nr. B02-07**

Ši ataskaita buvo parengta siekiant užkirsti kelią avarijoms ir incidentams. Tyrimu nesiekama nustatyti kieno nors kaltę ar atsakomybę

**Naudotojas
Gamintojas
Orlaivio tipas
Nacionalinis ir registracijos ženklas
Įvykio vieta ir data**

**Kauno apskrities aviacijos sporto klubas
PZL-BIELSKO, Lenkijos Respublika
SZD-48-3 „JANTAR STANDARD“
LY-GCK
Aikštelė prie Daugų, Alytaus r., 2007 m.
birželio 12 d.**

TRUMPA APŽVALGA

Leisdamasis į iš oro pasirinktą aikštelę, sklandytuvas SZD-48-3 riedėjimo žeme metu neišlaikė riedos krypties, dešiniu sparnu kliudė žolę ir slysdamas staigiai apsisuko, patirdamas konstrukcijos pažeidimų.

2007-06-14 orlaivių avarijų bei incidentų tyrimų vadovas pradėjo avarijos tyrimą ir parengė orlaivio avarijos tyrimo galutinę ataskaitą.

1. FAKTINĖ INFORMACIJA

1.1. Skrydžio eiga

2007-07-12 AB „Sportinė aviacija“ lakūnas bandytojas sklandytuvu SZD-48-3 skrido maršrutu Pociūnai–Griškabūdis–Valkininkai–Pociūnai. Pasak sklandytojo, skrendant paskutinę maršruto atkarpą Valkininkai–Pociūnai pablogėjus skriejimo sąlygoms prie Daugų buvo priverstas tūpti į iš oro pasirinktą aikštelę. Sklandytojas planavo tūpti į nupjautą pievą prie Doškonių kaimo.

Prie aikštelės buvo artėjama kursu 280°, priartėjus atliktas kairysis posūkis tūpti kursu 140°. Tačiau tūpimo tiesiojoje dėl aikštelėje dirbusio traktoriaus ir grėbiamosios mašinos sklandytojas buvo priverstas pasukti kairėn ir tūpti lygiagrečiai numatytos vietos į nenupjautą aikštelės dalį. Nusileidus ir prabėgus 16 m, sklandytuvas pradėjo suktis kairėn, dar po 30 m – dešinėn, dešiniu sparnu užkabino žolę ir slysdamas staigiai apsisuko. Sukimosi metu lūžo sklandytuvo liemuo, buvo pažeisti eleronai ir stabilizatorius (žr. priedą). Apytikris įvykio laikas – 19.25 val. vietos laiku.

1.2. Pasekmės žmonėms

Sužeidimai	Įgulos	Keleivių	Iš viso lėktuve	Kitų asmenų
Mirtini	0	0	0	0
Sunkūs	0	0	0	0
Lengvi	0	0	0	Nenurodoma
Nėra	0	0	0	Nenurodoma
Iš viso	0	0	0	0

1.3. Pasekmės orlaiviui

Avarijos metu buvo sulaužytas sklandytuvo liemens kevalas už centroplano, kairysis ir dešinysis eleronai, kairiosios stabilizatoriaus ir aukštumos vairo pusės, kairioji aukštumos vairo pusė nuplėšta nuo stabilizatoriaus.

1.4. Žala tretiesiems asmenims

Tretiesiems asmenims padarytos žalos nenustatyta.

1.5. Duomenys apie įgulą

Sklandytuvą pilotavo 50-ies metų AB „Sportinė aviacija“ lakūnas bandytojas. Pilotas turėjo galiojančią sklandytojo licenciją, piloto instruktoriaus kvalifikaciją, leidimą tūpti į aikšteles, pasirinktas iš oro. Skraidęs 18 tipų sklandytuvais ir lėktuvu W-35A. Bendras skraidytų valandų skaičius – 2543. Per paskutines 30 dienų – 43 val., per paskutines 7 dienas – 23 val.

1.6. Duomenys apie orlaivį

Sklandytuvo tipas	SZD-48-3 „Jantar Standard“
Gamintojas	PZL-Bielsko, Lenkijos Respublika
Serijos numeris	B-1460
Gamybos metai	1985
Registravimo ženklas	LY-GCK
Orlaivio registravimo liudijimas	išduotas 2003-05-15

Tinkamumo skraidyti periodinės
patikros pažymėjimas
Naudotojas
Iš viso skraidyta valandų
Skraidyta po paskutinės 50 val. patikros

išduotas 2007-05-09
Kauno apskrities aviacijos sporto klubas
1400.55 val.
49.57 val.

1.7. Meteorologinė informacija

Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos aviacinės meteorologijos centro duomenimis, faktinis oras artimiausiose nuo įvykio vietos stebėjimo stotyse buvo:

Varėnoje, esančioje už 22 km į pietryčius

18 val. vietos laiku:

vėjas 270° 5 m/s, matomumas 10 km, 2 balai Cu debesų, jų apatinė riba 600 m ir Ci viršutinio aukšto, temperatūra 27°C, slėgis 1006,5 hPa.

21 val. vietos laiku:

vėjas 270° 5 m/s, matomumas 10 km, 2-3 balai viršutinio aukšto Ci debesų, temperatūra 25°C, slėgis 1005,9 hPa.

Lazdijuose, esančiuose už 57 km į pietvakarius

18 val. vietos laiku:

vėjas 255° 5 m/s, matomumas 10 km, 2-3 balai Cu debesų ir Ci viršutinio aukšto debesų, temperatūra 27°C, slėgis 1005,6 hPa.

21 val. vietos laiku:

vėjas 220° 5-7 m/s, matomumas 10 km, 2-3 balai viršutinio aukšto Ci debesų, temperatūra 25°C, slėgis 1005,0 hPa.

1.8. Duomenys apie tūpimo aikštelę

Sklandytuvai tūpė į aikštelę, esančią Alytaus rajone už 4 km į šiaurės rytus nuo Daugų prie Doškonių kaimo. Aikštelės koordinatės: N 54°22.305', E 024°23.745'. Tai pakankamai lygi apie 700 m × 600 m kultūrinė pieva, kurios žolės aukštis 30-40 cm. Atskirose aikštelės vietose buvo nedidelių aukštesnės žolės plotelių. Vakarinė aikštelės dalis buvo nušienauta, bet tūpimo metu ji buvo užimta ten šieną tvarkančių žmonių ir technikos. Aikštelės prieigos iš trijų pusių geros, iš ketvirtos–rytinės ji ribojasi su 10-15 m aukščio mišku. Gruntas tvirtas. Aikštelės aukštis 132 m.

1.9. Duomenys apie orlaivio savirašius

Sklandytuve skrydžio duomenų savirašių nebuvo.

1.10. Duomenys apie nuolaužas ir smūgio charakterį

Sprendžiant iš sklandytuvo pažeidimų ir paliktų pėdsakų žemėje, tępdamas sklandytuvą didesnės vertikalios perkrovos nepatyrė.

1.11. Saugos faktoriai

Pilotas buvo užsisėgęs saugos diržus, nesužeistas.

2. ANALIZĖ

Aikštelė, pasirinkta tępimui, buvo gera: didelė, atviromis iš trijų pusių prieigomis, didesnė jos dalis pakankamai lygi. Žolė irgi nebuvo pernelyg pavojingai aukšta. Tūpta buvo į pietrytinę aikštelės dalį, kurios pabaigoje buvo didesnių, lyginant su likusia dalimi, reljefo nelygumų. Nors, sklandytojo teigimu, tępimo metu vėjo nebuvo, išanalizavus artimiausiuose nuo aikštelės meteorologiniuose stebėjimo punktuose užfiksuotą faktinį orą galima teigti, kad tuo metu pūtė vakarų krypties apie 5 m/s stiprumo vėjas. Sklandytuvui tupiant kursu 140°, šis vėjas buvo pavėjinis–šoninis į dešinę bortą, kurio pavėjinė sudedamoji dalis buvo 2–3 m/s stiprumo. Veikiamas tokios krypties vėjo, sklandytuvą buvo nešamas kairėn ir po nusileidimo pradėjo sukis į kairę. Sklandytojui bandant išlaikyti riedėjimo kryptį pasukant sklandytuvą į dešinę, tikėtina, sklandytuvo dešinysis sparnas šiek tiek nusileido žemyn ir užkabino žolę. Užkabinęs žolę sklandytuvą staigiai ėmė sukis dešinėn, dėl ko neatlaikęs perkrovos lūžo jo liemuo, buvo pažeistos kitos sklandytuvo dalys.

3. IŠVADOS

Sklandytuvo avarijos priežastis – riedėjimo krypties po nusileidimo neišlaikymas ir staigus sklandytuvo apsisukimas sparnui užkabinus žolę. Riedėjimo krypties išlaikymą apsunkino tępimas esant pavėjiniam–šoniniam vėjui.

4. SKRYDŽIŲ SAUGOS REKOMENDACIJOS

Nėra.

PRIEDAS

Sklandytuvo vaizdas po įvykio